

UKRAINA REGIONALNA - POTENCJAŁ I MOŻLIWOŚCI WSPÓŁPRACY

Jednym z ważnych obszarów polsko-ukraińskiej współpracy gospodarczej jest już obecnie, a będzie jeszcze w większym stopniu w perspektywie najbliższych lat: współpraca międzyregionalna. Rzecz dotyczy przede wszystkim współpracy między regionami i obwodami Ukrainy a polskimi województwami, powiatami i miastami. Od kilku już lat, a zwłaszcza po naszym członkostwie w Unii Europejskiej narasta zainteresowanie tą współpracą tak po polskiej, jak i po stronie ukraińskiej. Warto więc przybliżyć na użytek naszych struktur administracji terytorialnej i środowisk gospodarczych województw aktualny obraz regionalnej Ukrainy.

Charakterystyka ogólna

Ukraina to największy po Rosji kraj europejski liczący 46,7 mln mieszkańców, dysponujący urodzajnym arealem czarnoziemów (1/4 zasobów światowych) jest przedmiotem zainteresowania producentów, eksporterów i inwestorów zagranicznych. Jest krajem o dużych możliwościach rozwoju i perspektywnym partnerem gospodarczym. Jest przy tym krajem o znacznym zróżnicowaniu pod względem gospodarczym, terytorialno-geograficznym i ludnościowym. Zgodnie z podziałem administracyjno-terytorialnym (według stanu na 1 stycznia br.) Ukraina podzielona jest na 24 obwody (województwa), 490 rejonów (powiatów), a w jej skład wchodzi ponadto Autonomiczna Republika Krymu oraz na zasadach specjalnego statusu miasta Kijów i Sewastopol. W ujęciu mikrostrukturalnym na jej terytorium jest 457 miast, 118 rejonów w miastach, 885 osiedli typu miejskiego oraz 28562 wsi. W tym konglomeracie 31,7 mln osób (68,0% ogółu) to ludność miejska, 15,0 mln (32,0%) ludność wiejska. Największymi terytorialnie obwodami są: obwód odeski (33,3 tys. km), dnipropietrowski, czernihowski i charkowski, a najmniejszymi czerniowiecki, zakarpacki i tarnopolski. Najwięcej mieszkańców liczą obwody: doniecki (4,6 mln), dnipropietrowski (3,4 mln) i charkowski (2,8 mln).

Najwięcej wsi jest w obwodach: lwowskim, połtawskim, charkowskim i zytomierskim. Największymi miastami są: Kijów 2,7 mln mieszkańców, cztery ponadmilionowe: Donieck, Odessa, Charków i Dnipropietrowsk oraz Lwów (0,74 mln) i Krzywy Róg (0,7 mln).

Potencjał gospodarczy

Najogólniej rzecz ujmując można powiedzieć, że część wschodnia Ukrainy jest zasobniejsza i bogatsza niż jej część zachodnia. Według aktualnych danych potencjał gospodarczy Ukrainy skoncentrowany jest głównie w 6 regionach: donieckim, kijowskim, dnipropietrowskim, ługańskim, zaporoskim i charkowskim.

To na terenie tych obwodów powstaje około 60% produkcji przemysłowej. Tutaj też skoncentrowany jest blisko w połowie (48,5%) potencjał środków produkcji. W obwodach tych lokowane są w znaczącej skali inwestycje krajowe i zagraniczne. Tę wysoką rolę i pozycję potwierdzają również dane dotyczące udziału w tworzeniu produktu krajowego brutto, gdzie dominują: Kijów, Donieck, Dnipropietrowsk, Charków, Odessa, Zaporże i Ługańsk.

W tych też miastach są najwyższe średnie płace miesięczne, a także w Mikołajewie i Ługańsku. Według danych z czerwca br. średnia płaca miesięczna na Ukrainie wynosiła 1368 UAH czyli około 273 USD (przy kursie 1 USD = 5,05 UAH), przy czym najwyższy jej poziom odnotowano w Kijowie (2302 UAH), a najniższy (1007 UAH) w obwodzie tarnopolskim. W ujęciu branżowo-sektorowym najwyższe płace odnotowuje się w lotnictwie

(2634 UAH), w sektorze finansowym (2516 UAH) oraz w przemyśle petrochemicznym i produkcji koksu (2077 UAH), a najniższe w rolnictwie (720 UAH), przemyśle lekkim (801 UAH), ochronie zdrowia, oświacie i służbach socjalnych (926 UAH). Dane te potwierdzają relatywnie niski jeszcze poziom płac, a w konsekwencji dochodów i siły nabywczej ludności oraz dużą rozpiętość płac w sektorach gospodarki ukraińskiej. W ostatnim okresie obserwuje się wyraźny wzrost płac i dochodów, bez radykalnych zmian w strukturze branżowo-terytorialnej.

Współpraca gospodarcza z zagranicą

O pozycji gospodarczej i możliwościach rozwoju regionów świadczą dwa inne elementy: ich rola w eksporcie i imporcie oraz udział w napływie inwestycji zagranicznych. Dla ilustracji bezpośrednie inwestycje zagraniczne na Ukrainie kształtują się w granicach 25 mld USD (według stanu na 1 stycznia 2007 r. - 21186,0 mln USD).

Z aktualnych danych wynika, że do regionów eksportowych o najwyższym poziomie dostaw na rynki zagraniczne, zaliczają się - obwód doniecki (22,9% globalnego eksportu), dniepropietrowski (18,6%), Kijów (11,5%), zaporoski (8,1%) i obwód ługański (7,9%). Największy import realizuje się w Kijowie (39%) i w obwodach – dniepropietrowskim (8,3%), donieckim (6,4%), zaporoskim (4,6%), odeskim (4,4%), i charkowskim (4,3%). Najniższy poziom inwestycji zagranicznych występuje w Sewastopolu oraz obwodach czerniowieckim, chersońskim, tarnopolskim, chmielnickim i zytomierskim.

Propozycje inwestycyjne i produkcyjno-kooperacyjne

Praktycznie wszystkie regiony Ukrainy zgłaszają zainteresowanie inwestycjami zagranicznymi opracowując zbiorcze materiały w tym względzie. Z zawartych w nich informacji i propozycji wynika, że zainteresowanie to dotyczy m.in.:

- nowoczesnych maszyn i urządzeń dla obiektów przemysłu elektromaszynowego, energetyki, górnictwa i hutnictwa, zwłaszcza w dużych ośrodkach przemysłu, które weszły lub wchodzi w proces restrukturyzacji i prywatyzacji;
- budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych, w związku z wysoką dynamiką wzrostu w tym sektorze, a zwłaszcza w budownictwie mieszkaniowym;
- rolnictwa, gdzie deficyt maszyn rolniczych, na skutek zużycia parku maszynowego sięgającego 75-80% wymaga nakładów na jego odnowę i wprowadzenie nowych rodzajów urządzeń technicznych. Dotyczy to m.in. składowania i przechowywania płodów rolnych oraz ich przetwórstwa;
- przemysłu spożywczego, gdzie jak dotychczas, baza przetwórstwa surowców rolnych i produkcji gotowych artykułów rolno-spożywczych jest stosunkowo szczupła i nie odpowiada jeszcze wymogom jakościowym i sanitarnym rynków zagranicznych, a nawet rynku wewnętrznego;
- rozbudowy i unowocześnienia infrastruktury drogowej, transportowej i komunalnej, zwłaszcza w związku z organizacją Euro-2012;
- ochrony środowiska naturalnego;
- rozwoju bazy turystycznej, w tym w najbardziej atrakcyjnych rejonach podkarpackich i naddniestrzańskich;
- obiektów socjalnych, zwłaszcza na terenach wiejskich (służba zdrowia, szkoły, przedszkola);

Propozycji tego typu i innych jest znacznie więcej.

Bardziej szczegółowymi informacjami w tym zakresie dysponują m.in. ukraińskie terytorialne izby przemysłowo-handlowe oraz departamenty współpracy gospodarczej i inwestycyjnej w

obwodach i miejskich administracjach państwowych, które są organizatorami forów inwestycyjnych i biznesowych.

Niektóre aspekty polityki regionalnej

Ukraina postrzega potrzebę opracowania założeń koncepcyjno-realizacyjnych polityki regionalnej. Dotychczas jej nie ma, a podejmowane działania na rzecz regionów mają charakter fragmentaryczny bądź incydentalny (w przypadku np. klęsk żywiołowych w niektórych obwodach). Teoretycy podejmują próby zarysowania koncepcji polityki stworzenia czytelnych zasad i relacji między budżetem państwa, a budżetami regionalnymi na okres najbliższych lat. Są wśród nich propozycje i sugestie takie, jak:

1. Potrzeba opracowania i stopniowego wdrażania już w okresie do 2009 roku strategii i polityki kompleksowego rozwoju regionów, zintegrowanego z programami rozwoju całej gospodarki narodowej. Akcentuje się przy tym potrzebę stworzenia czytelnych zasad gospodarki narodowej. Akcentuje się przy tym potrzebę stworzenia czytelnych zasad i relacji między budżetem państwa, a budżetami regionalnymi. Postuluje się wykorzystanie doświadczeń z praktyki realizacyjnej krajów UE.
2. W orientacji rozwoju regionów główny akcent postawiony winien być na taki rozwój ich potencjału gospodarczego, który podporządkowany byłby modernizacji i unowocześnieniu potencjału wytwórczego, wdrażaniu nowoczesnych technik i technologii, rozwojowi innowacyjności. Na tej bazie priorytetem staje się zwiększenie konkurencyjności produkcji i usług zarówno wewnątrz kraju, jak i na rynkach zagranicznych.
3. Polityka i strategia rozwoju regionalnego powinna uwzględniać orientację proeksportową oraz rozwój współpracy inwestycyjno-produkcyjnej z partnerami zagranicznymi. Przyciąganiu inwestorów i inwestycji zagranicznych służą m.in. organizowane fora inwestycyjne i innowacji w poszczególnych regionach (np. w Odessie, Połtawie, Winnicy, Iwano-Frankowsku i innych).
4. Za priorytetowe zadanie uznać trzeba rozwój przedsiębiorczości, sektora małych i średnich przedsiębiorstw, zwłaszcza w małych miastach (w tym na terytorium Podola, Polesia, obwodu kijowskiego, czerkaskiego, czernihowskiego i innych). W perspektywie do roku 2010 chce się na tej bazie stworzyć 130-140 tys. nowych miejsc pracy, a w dalszej perspektywie, by małe i średnie przedsiębiorstwa stały się miejscem pracy dla 50-55% ogółu zatrudnionych.
5. Rozwiązywanie w sposób stały i programowy problemów socjalnych wsi i małych miejscowości (służba zdrowia, ochrona środowiska, infrastruktura, drogi itp.)
6. Potrzeba przeprowadzenia reformy systemowo-funkcjonalnej (decentralizacja uprawnień, stworzenie systemu samorządności, większe kompetencje w zakresie tworzenia i wykorzystania środków finansowych w ramach budżetów terenowych i lokalnych).

Według wstępnych propozycji niektórych ekspertów ekonomicznych reformy te mogłyby być przeprowadzone w latach 2009-2011, a w latach 2007-2008 prowadzone byłyby prace przygotowawcze.

Sugestie dotyczące działań polskiego biznesu

Na tle przedstawionego zarysu w polskich działaniach i przedsięwzięciach na rzecz rozwoju polsko-ukraińskiej współpracy międzyregionalnej można by sugerować uwzględnienie m.in. takich elementów jak:

- traktowanie regionów ukraińskich jako obszarów i partnerów o dużych potencjałach i rzeczywistych możliwościach współpracy gospodarczej. Stąd też istnieje potrzeba stałej aktywności w kontraktach z nimi na różnych szczeblach, w tym wojewódzkich instytucji

samorządowych. Na Ukrainie ten rodzaj kontraktów tworzy korzystny klimat dla biznesu, może wpływać na decyzje w sprawach współpracy gospodarczej, podejmowane na szczeblu podmiotów gospodarczych;

- obecność przedstawicieli środowisk gospodarczych na terenie regionów, a więc eksporterów, producentów, inwestorów i bankowców. Daje to możliwość poznania partnerów ukraińskich, ich ofert i możliwości współpracy. Kontakty bezpośrednie są jedną z dróg prowadzących do efektywnego współdziałania;
- potrzeba stałej aktywności informacyjno-promocyjnej polskich możliwości produkcyjno-handlowych i inwestycyjnych. Tutaj dużą rolę odegrać mogą izby handlowo-przemysłowe i gospodarcze izby regionalne i branżowe z obu stron;
- udział w targach i wystawach regionalnych, zwłaszcza branżowo-specjalistycznych, w forach inwestycyjnych połączonych z prezentacją ofert i w innych spotkaniach biznesowych, odpowiednio wcześniej przygotowanych przez organizatorów;
- potrzeba dobrej znajomości aktualnych realiów i perspektyw rozwoju gospodarczego Ukrainy oraz warunków dostępu i działania na rynku ukraińskim.

Czynnikiem sprzyjającym dobremu klimatowi współpracy Polski z Ukrainą są imprezy i przedsięwzięcia promocyjne.

Finałem i efektem tych działań są i powinny być nadal rosnące z roku na rok obroty handlowe, nowe inicjatywy inwestycyjne i kooperacyjne oraz wspólne przedsięwzięcia.

Ekonomiczna wizytówka regionów ukraińskich

O rozwoju i strukturze ukraińskiego biznesu regionalnego decyduje szereg czynników. Do najważniejszych zaliczyć trzeba: obszar regionu i jego położenie, liczba ludności i zasoby surowcowe, stan bazy przemysłowej, jakość infrastruktury, specyfika branż produkcji, a obok tych stopa bezrobocia, poziom zadłużenia w wy płacie płac oraz co na Ukrainie ma nadal duże znaczenie wpływ władz administracyjnych na środowisko gospodarcze i decyzje biznesowe.

Donieck liderem

Najbardziej korzystne i sprzyjające rozwojowi gospodarczemu warunki ma według ekspertów ukraińskich i zagranicznych, w tym rosyjskich oprócz Kijowa - obwód doniecki. Zajmuje on tylko 4,4% powierzchni kraju, ale na jego terytorium znajduje się 20% przemysłowego potencjału Ukrainy. Cechą charakterystyczną kompleksu gospodarczego obwodu jest połączenie dużego potencjału przemysłowego z wielosektorowym rolnictwem oraz rozwiniętą siecią transportu. Dobre wyniki gospodarcze są źródłem wysokiego stopnia zatrudnienia i rosnącego poziomu dochodów ludności. Ale sytuacja w poszczególnych regionach jest zróżnicowana. Dla przykładu obwód czernihowski, zajmujący 5,3% terytorium Ukrainy, wytwarza jedynie 1,6% produkcji globalnej przemysłu, dysponując dostatecznie dużym potencjałem ludności (2,5% ogółu mieszkańców kraju).

Koncentracja biznesu w miastach

Jedną z cech charakterystycznych biznesu regionalnego Ukrainy jest jego koncentracja w dużych miastach lub w ich okolicach, a więc w Doniecku, Charkowie, Dniepropietrowsku, Odessie, Zaporozżu, Kijowie, Czernihowie i Lwowie. Dla ilustracji tylko oprócz Lwowa głównymi ośrodkami gospodarczymi obwodu lwowskiego są: Drohobycz, Stryj, Borysław, Czerwonohrad, Sokal i Nowyj Rozdił.

Główny potencjał obwodu donieckiego czy charkowskiego skoncentrowany jest w Doniecku i Charkowie. Już tylko te przykłady wskazują na dysproporcje terytorialne w organizacji gospodarki regionalnej, efektem których jest istnienie terytoriów depresyjnych i uzależnionych od centrów w ramach tego samego regionu. Większość przedsiębiorstw w regionach jest w rękach prywatnych. Cechą charakterystyczną jest przy tym fakt, że dość dużo przedsiębiorstw stało się własnością cudzoziemców. Dla przykładu Chersońskie Zakłady Przetwórstwa Ropy Naftowej należą do grupy rosyjskiego biznesu Alians, a rafineria w Odessie - do firmy Lukoil, której udział w produkcji przemysłowej obwodu wynosi 25%. Są też przykłady przejmowania firm jednego regionu przez elity biznesowe innego regionu: np. chersoński producent koniaku Tawrija wszedł w skład dnipropropietrowskiej korporacji Logos.

Specjalizacja branżowa regionów

Tradycyjnie regiony wschodniej Ukrainy specjalizują się w produkcji przemysłowej. Dotyczy to zwłaszcza obwodu donieckiego i charkowskiego. Obwód doniecki to główny producent i dostawca metali, paliw, wyrobów przemysłu maszynowego i chemicznego. W strukturze gałęziowej produkcji udział hutnictwa żelaza wynosi 53%, a produkcji paliwowo-energetycznej 25%. Obwody: lwowski i winnicki mają profil przemysłowo-rolniczy. Podstawowym źródłem dochodów w obwodzie czernihowskim jest rolnictwo. W profilu produkcyjnym obwodu wołyńskiego dominuje budowa maszyn i budownictwo, a przemysł naftowy i gazowy - w obwodzie sumskim. Największe i najbardziej znaczące przedsiębiorstwa górnicze i hutnicze znajdują się na terenie obwodu donieckiego. Do regionów, które orientują się na rozwój przemysłu spożywczego zaliczyć trzeba obwód chersoński, lwowski, czernihowski, winnicki i wołyński.

Do znaczących przedsiębiorstw tego przemysłu zaliczyć trzeba zakłady mleczarskie Odrycz, WAT, Tawrija, ZAT, Czumak, (w obwodzie chersońskim), specjalistyczne gospodarstwa rolne produkujące zboża, ziemniaki, buraki cukrowe, len i warzywa (w obwodzie lwowskim), Jaseń, zakłady cukiernicze Striła, spółkę Rytm i Czernihowyba (w obwodzie czernihowskim oraz Wołyńholding, Łuck-Food i Kowelmołoko (w obwodzie wołyńskim).

Infrastruktura współpracy

O możliwościach rozwoju gospodarczego regionów, w tym współpracy z partnerami zagranicznymi decyduje w istotnej mierze infrastruktura. I choć w skali całej Ukrainy, jako m.in. tranzytera ropy naftowej i gazu ziemnego, stan infrastruktury jest zadawalający, to jest ona różna w poszczególnych regionach. Stosunkowo dobrze rozwinięta jest sieć transportowa w obwodzie lwowskim, co dotyczy kolei, dróg samochodowych, linii przesyłowych energii elektrycznej oraz transportu rurociągowego. Dość korzystne warunki położenia geograficznego: na styku z Białorusią i Rosją oraz bezpośrednie sąsiedztwo z obwodem kijowskim są atutem dla rozwoju potencjału eksportowego obwodu czernihowskiego. Obwód ten ma dobre warunki dla rozwoju turystyki, choć jak na razie nie cieszy się szczególnym zainteresowaniem inwestorów. Obwód czernihowski aktywnie rozwija współpracę z regionami Rosji, Białorusi, Litwy, Estonii, Węgier, Kazachstanu i Macedonii, jest członkiem ukraińsko-białorusko-rosyjskiego euroregionu Dnipro (od 2003 r.), ale są jeszcze spore rezerwy zwiększenia efektów tej współpracy. Niedostateczna jest jeszcze baza bankowo-finansowa.

Inwestycje zagraniczne w regionach

Wszystkie regiony (obwody) ukraińskie są w zasadzie niedoinwestowane - zgłaszają zainteresowanie zagranicznym kapitałem inwestycyjnym. Inwestorzy zagraniczni są również zainteresowani inwestowaniem na terenie Ukrainy, ale przy wyborze lokalizacji inwestycji w regionach kierują się: zasobami surowców w regionach, potencjałem gospodarczym i perspektywą rozwoju oraz warunkami i zasadami prowadzenia działalności inwestycyjnej. Do najbardziej atrakcyjnych regionów i o najwyższym poziomie inwestycji zagranicznych należą: Donieck i obwód doniecki, Kijów, Odessa i obwód odeski, obwód charkowski, dnipropropietrowski i lwowski. Wzrost zainteresowania inwestorów zagranicznych w ostatnim czasie obserwuje się w odniesieniu do obwodów: winnickiego, wołyńskiego i sumskiego. Liderami wśród inwestorów zagranicznych w poszczególnych regionach (obwodach) są:

- w obwodzie odeskim Holandia, Cypr, USA i W. Brytania;
- w obwodzie chersońskim: Francja, W. Brytania, Cypr, USA i Rosja;
- w obwodzie sumskim Szwajcaria, a w obwodzie lwowskim Polska, Niemcy, i Dania. To tylko przykłady.

Struktura gałęziowo-branżowa zagranicznych inwestycji jest zróżnicowana, w zależności od regionu. Generalnie rzecz biorąc gros inwestycji zagranicznych koncentruje się w czterech gałęziach: w przemyśle, rolnictwie i przemyśle spożywczym, handlu hurtowym i detalicznym oraz w transporcie i łączności. Konkretyzując inwestycje przemysłowe lokowane są głównie w obwodach donieckim (modernizacja, nowe technologie), inwestycje w rolnictwie i handlu w obwodach: wołyńskim, lwowskim i chersońskim; w budownictwie maszynowym i sektorze finansowym w obwodzie lwowskim i sumskim; w transporcie w obwodzie wołyńskim i odeskim; w przemyśle spożywczym w obwodzie winnickim, odeskim i czernihowskim, a w sektorze finansowym i obrotu nieruchomości w obwodzie czerkaskim. Są dwie sfery działalności, gdzie napływ inwestycji zagranicznych jest niewielki i zbyt powolny. To rolnictwo (jaskrawym przykładem jest obwód czernihowski) oraz cała sfera socjalno-usługowa (szkoły, szpitale, wyższe uczelnie, sfera socjalno-bytowa na wsi). Za słabość w procesach inwestowania uznaje się koncentrację inwestycji w wielkich miastach i centrach obwodów kosztem mniejszych miast, miejscowości i ośrodków wiejskich (dysproporcje terytorialne).

Od dwóch-trzech lat obserwuje się wzmożoną aktywność administracji i władz terenowych na rzecz przyciągania inwestorów zagranicznych na ich teren (fora inwestycyjne, konferencje i seminaria, spotkania biznesowe itp.). Efekty tych działań, jak też realizacja programów rozwoju regionalnego są w niektórych regionach nikłe, w innych zachęcające. W wielu przedsięwzięciach promujących w regionach biorą udział przedsiębiorcy i inwestorzy polscy, a ponadto przedstawiciele Wydziału Ekonomicznego i Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Kijowie (Czerkasy, Żytomierz, Czernihów, Tarnopol, Czerniowce, Kirowograd, Odessa itp.)

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw

Głównym instrumentem polityki wsparcia rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz inicjatyw gospodarczych sektora prywatnego, częściowo już są, i powinny być odpowiednie programy regionalne. Programy te opracowywane są na bazie dwóch ustaw, obowiązujących na całym obszarze Ukrainy, tj. Ustawy o państwowym wsparciu małej przedsiębiorczości oraz Ustawy o narodowym programie wsparcia rozwoju małej przedsiębiorczości na Ukrainie. Te ustawy, zmierzające do stworzenia sprzyjającego klimatu dla działalności małego i średniego biznesu, stały się priorytetem polityki regionalnej w szerokim zakresie w

obwodach donieckim i lwowskim. W innych obwodach np. w obwodzie winnickim, wprowadzono w życie rozporządzenie gubernatora obwodowej administracji państwowej - O trybie częściowych odszkodowań z budżetu obwodu odsetek i stawek oprocentowania kredytów, udzielonych podmiotom małego i średniego biznesu, realizujących projekty inwestycyjne.

Z tego tytułu wsparciem objęto 29 projektów inwestycyjnych. Na Wołyniu realizowany był Regionalny Program rozwoju małej przedsiębiorczości w latach 2005-2006. Podobne inicjatywy realizowane były w obwodzie sumskim, ale w niektórych obwodach podejście władz lokalnych do tego tematu miało charakter formalny, bezrezultatywny. Według oficjalnych danych Państwowego Komitetu Statystyki w ostatnich dwóch latach liczba małych przedsiębiorstw wzrastała, przy czym szczególnie w obwodach: winnickim, donieckim, lwowskim, charkowskim i chersońskim. Dla ilustracji w obwodzie donieckim działa ponad 26 tys. małych przedsiębiorstw, w obwodzie winnickim ponad 79 tys. obiektów przedsiębiorczości (w tym 8 tys. małych przedsiębiorstw, 1500 gospodarstw farmerskich i 70 tys. indywidualnych przedsiębiorców). W obwodzie charkowskim działa ponad 20 tys., a na Wołyniu ponad 5 tys. małych przedsiębiorstw, w tym 838 gospodarstw farmerskich. Podane przykłady nie oznaczają, że pozytywnym procesom nie towarzyszą różnego rodzaju trudności i przeszkody. Do nich zaliczyć trzeba niedoskonałości w ustawodawstwie, w tym podatkowym oraz skomplikowane i długotrwałe procedury, związane z tworzeniem przedsiębiorstw oraz brak środków finansowych, własnych i budżetowych, na uruchomienie działalności gospodarczej. Poważnym hamulcem rozwoju jest sprawa ziemi, określenie form jej własności czy dzierżawy. Źródłem wielu konfliktów jest prywatyzacja przedsiębiorstw przemysłowych, a także dość powszechne zjawisko rejderstwa i stosowanie siłowych form zawładnięcia nieruchomościami, w tym ziemią.

Uogólnienie i wnioski

Przedstawione informacje obejmują 10 obwodów Ukrainy, analizą których zajmowało się w kwietniu-maju br. m.in. Laboratorium Inicjatyw Prawodawczych, ale i inne instytucje. Część spostrzeżeń i wniosków wynika z pobytu w regionach i materiałów z forów i konferencji inwestycyjno-biznesowych. Uogólniając w ostatnich 2-3 latach obserwuje się wyraźną aktywizację regionów i władz regionalnych na rzecz rozwoju działalności gospodarczej, w tym współpracy z partnerami zagranicznymi. Rośnie aktywność inwestorów zagranicznych w regionach. Nie ma jednak, na skutek niedoskonałości w bazie ustawodawczej, ale i w innych obszarach czytelnych zasad funkcjonowania podmiotów gospodarczych, w tym małych i średnich. Sektor małych i średnich przedsiębiorstw dopiero się rodzi i nie odgrywa jeszcze należytej mu roli w gospodarce. Istotnego postępu można oczekiwać po wyborach parlamentarnych i to w perspektywie kilku lat.

Mikołaj Oniszcuk